

Vreme sporosti

Jugoslav Ristić

Petak, 19. avgust

Poslednji dan boravka u preuređenoj Švedskoj, kako sami tvrde, i čiji sam fan davno postao, i današnji povratak u Srbiju, koja je moja zemlja, gde sam boravio sa delegacijom žena Saveza samostalnih sindikata Kragujevca, još jednom su me uverili u ispravnost stavova švedskog sindikata IF Metal, čiji smo gosti bili, o potrebi angažovanja sindikata u političkom životu. Dilema koju su oni rešili pre više od 100 godina danas drma sindikalnu scenu Srbije. Uzimamo dragocena iskustva, ali u svima nama lebdí neverica da li ćemo danas u Srbiji imati snage za to. Način na koji je obavljena privatizacija, brodolomi koje su zbog toga porodice preživle, zasluđuje politički odgovor.

U Minhenu, gde smo sleteli, uverili smo se da je u Nemačkoj sve u najboljem redu. Seth se Borine pesme „Na zapadu ništa novo“.

Subota, 20. avgust

Subota je dan koji svi volimo. Odlazak sa suprugom na pijacu, lagani, a odlagani kućni poslovi i druga zadovoljstva ovoga puta pomućena su mislima koja me nekada opterećuju. Obavljajući posao predsednika Sindikata u gradu koji je ovako prošao u tranziciji, često sam bio u prilici da se zamerim onima koji imaju puno novca ili političku moć. Ponekad sam se zbog toga osećao nelagodno. Danas je jedan od tih dana kada osećam mali strah. Živim u zemlji u kojoj posao kojim se bavim malo ko cení. Neke aktivnosti, čiji sam tvorac bio u proteklom vremenu, imale su rezultate, pozitivne za one koje zastupam, ali sam jutros dobio informaciju da je druga strana nezadovoljna. Umereno sam hrabar i, priznajem, zbog svog posla ponekad osećam strah.

Dve sahrane kojima sam danas morao da prisustvujem definitivno su me naterale da odem na spavanje odmah nakon toga.

Nedelja, 21. avgust

Ovo je dan koji sam rešio da posvetim sebi. Krenuo sam rođacima u suprotni deo grada. Prolazeći pored Zastave posmatram jezero automobila „fijat punto“ koje nema ko da kupi. Krovovi hala su porušeni i renoviraju se. Kod svakog Kragujevčanina Zastava (pod tim pojmom podrazumevam fabriku oružja, fabriku automobila, fabriku kamiona i druge) izaziva posebne emocije. Od nje i za nju su živele generacije Kragujevčana. Danas Zastave više nema. Radnici koji su sa mukom prešli iz Zastave u Fijat, već mesecima su kod svojih kuća. Poremećeno iz političkih krugova ožive priče o progresu koji će stići u Kragujevac. Jedno je sigurno: bolje je što je i ovakav Fijat tu nego da ga nema. Onako se više nije moglo. Ipak, sve ide veoma sporo. Protekle su tri godine od dolaska Fijata. Nekoliko Italijana koji se pojave povremeno u medijima i politički establishment koji nas

uveravaju da je sve uredu, nisu dovoljni za uspeh ovog projekta. U ime koje to kompanije u svetu govore političari? Želim uspeh ovom projektu jer drugu šansu nemamo. Radikalna promena privredne strategije nameće se kao neophodna.

U povratku, žureći na porodični ručak, primećujem da Zastava još uvek deluje moćno. Eh, da su tu još oni ljudi.

Ponedeljak, 22. avgust

Na televiziji davno zaboravljene scene, ministar deli ključeve od stanova. Sve ovo gledam nakon razgovora sa grupom radnika iz preduzeća „Metal Sistemi“, koji su nakon višemesečnih protesta, sa zaostatkom od šest meseci počeli da primaju zarade koje su, naravno, minimalne. Radnici i inženjeri zadovoljni zbog plate koja je u proseku nešto veća od 20.000 dinara!

Seth se sebe kada sam stvarao svoj dom, drhtavice i neizvesnosti koju mi je izazivao svaki odlazak u banku gde sam uzimao stambeni kredit na 20 godina. Teškog fizičkog rada više se ne sećam. Pomislih, koja sreća u današnje vreme, od oficira čujem zaboravljene fraze: „Čekao sam na stan 20 godina.“ Ja koji se radujem svakom novom krovu, svakom metru asfalta, osetih malu zavist. Zašto je samo vojska dobila pravo da proda imovinu, koja joj ne treba i ta sredstva iskoristi za rešavanje svojih stambenih pitanja, da li je ta imovina njihova ili državna? Zašto radnici nisu mogli da prodaju delove fabrika i kupuju za sebe stanove, već je novac od prodaje imovine išao u budžet. Da li je sistem održiv i šta će za rešenje svog stambenog pitanja prodati sledeće generacije?

Ništa nisam razumeo, valjda zato što ne pripadam političkoj eliti.

Utorak, 23. avgust

Dan počinjem sastankom sa sindikatom iz preduzeća TP „Srbija“, ljudima iz preduzeća koje je nekada bilo najmoćniji trgovinski lanac u Šumadiji.

Ono što je od njih ostalo, postalo je deo Delez grupe, a malo je ostalo i sada se zove MAXI. Ne znam da li da se radujemo ili plaćemo. Kroz šta su do sada ovi ljudi prošli samo je za plakanje.

U popodnevnom satima našu naciju, hladnom vodom, tuširala je najmoćnija žena sveta. Nemačka kancelarka je, Imperijalnim jezikom, saopštila da je Kosovo kamen spocinaka za ulazak Srbije u Evropsku uniju i time srušila postament politike Demokratske stranke, za koju sam iskreno verovao da je stranka koju moderna Srbija mora da podrži. Kosovo i EU, kao politika koja nema alternativu, zapala je u čorsokak. Stalno sam sebi postavljao pitanje: da li je dobro da ulazak u EU nema alternativu i da li je dobro da u mom životu nešto nema alternativu, a što ne zavisi samo od mene. Mogućnost političkog zaokreta pre nekoliko dana najavio je moćni gradonačelnik Beograda rečima: „EU nije smisao

našeg života.“ Iskreno bih voleo da EU za sve nas znači da smo svi pred zakonom jednaki, da se poštuju pravila, puno rada i dobre plate, pravo da govorimo bez straha, ubice i lopovi da su u zatvorima itd. Ova pravila ne smeju da imaju alternativu, za njih je potreban samo naš nacionalni konsenzus.

Veće provodim u društvu političkih neistomišljenika, što je uvek teško.

Sreda, 24. avgust

Skoro sve vreme ovog prepodnevna posvetio sam kragujevačkom Centru za strna žita. Pomalo se nerviram, veruju da će im pomoći da iz krize izađu oni koji su deo izvršne vlasti. Da sve bude još gore, zaposleni su se podelili i napravili dva sindikata. Lutaju od jednog do drugog „spasioca“ verujući da znaju šta treba da rade, a zapravo nemaju nikakvu strategiju.

Posmatram kako libijski narod navodno dobija bitku protiv diktatora i setim se našeg 5. oktobra. Nije uporedivo, mi smo živeli loše pod našim „diktatorom“. Da li će oni posle svega živeti bolje ili će demokratiju donesenu NATO bombarderima platiti razaranjem ekonomije, bogaćenjem oligarhije i bedom većine običnog naroda?

Uveren da se demokratija osvaja kroz vekove, obrazovanjem, pravnim sistemom, kulturom, nisam sretan zbog onoga što vidim.

Četvrtak, 25. avgust

Rano jutros saznajem da je jedna ciglana prestala sa radom i da nemaju kome da prodaju svoje proizvode zbog kosovske krize. Kompletnu proizvodnju je apsorbovalo tržište Kosova. Koliko li će porodica i zbog ove krize ostati bez sredstava za život? Ova činjenica potvrđuje moj stav da su naši problemi više politički nego ekonomski.

U nastavku dana sastajem se sa ljudima koji rade u jednom malom preduzeću, pravimo zajednički plan kako da popravimo njihov položaj na radnom mestu. Ne osećaju se zaštićeni od države. Pravimo sindikat u tom preduzeću, da vlasnik ne sazna dok sve ne bude gotovo, inače, slede otkazi.

Težak letnji dan, smenjuju se ljudi i njihovi problemi kao na traci. Zajednički pravimo planove šta nam valja činiti. Osećam potrebu za većim političkim uticajem sindikata. Ponovo su mi u mislima švedska iskustva, ima li neko bolju ideju?

Veće rezervisano za sport, koji nije oblast mog velikog interesovanja, ipak ne volim kada naši timovi gube, kao što je to večeras bilo sa Partizanom. Svida mi se to ime, jedino je lepše Crvena zvezda. Asociraju na dobra vremena. Nadam se boljem sledećem danu!

Autor je predsednik Saveza samostalnih sindikata Kragujevca i član Predsedništva SSSS

- Zašto se švedski sindikati angažuju u politici
- Strah sindikalaca od onih koji imaju novac i moć
- Kragujevac i Kragujevčani bez Zastave
- Šta će prodati sledeće generacije
- Hladni tuš Angele Merkel
- Događaji u Libiji i sećanje na naš 5. oktobar
- Lepa imena Partizan i Crvena zvezda